

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.21.589/2016/4. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke
. Kiss Gábor előadó bíró
. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű

A felperesek képviselője: Dr. Sipka Ügyvédi Iroda
ügyintéző: dr. Sipka Judit ügyvéd

Az alperes

Az alperes képviselője: Dr. Boda Anikó ügyvéd

A per tárgya: Öröklési szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: Alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla
25.Pf.20.594/2015/9.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma: Fővárosi Törvényszék
36.P.21.006/2012/55.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 25.Pf.20.594/2015/9. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek mint együttes jogosultaknak 500.000 (ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy az alperes kérelmére 2.700 (kétezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási illeték visszatérítésének van helye.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek apai nagyapja és az alperes édesapja, örökhagyó 2009. január 7-én öröklési szerződést kötött az alperessel. A szerződést dr. L. E. ügyvéd ellenjegyezte. Az öröklési szerződés aláírásánál

tanúként dr. Gy. K. B. és dr. E. T. A. működött közre. Az öröklési szerződés 8-10 példányban készült, a példányok egy részét az okirati tanúk csak a 3. oldalán látták el aláírásukkal, az 1. és a 2. oldalon a szerződő felek és az ellenjegyző ügyvéd aláírása található. Az öröklési szerződést a szerződést készítő és ellenjegyző ügyvéd dr. L. E. nyújtotta be a földhivatalhoz, és a földhivatal a bejegyzés iránti kérelemnek eleget tett.

- [2] 2010. december 18-án az örökhagyó elhunyt.
- [3] A közjegyző a 2011. április 14-ére kitűzött hagyatéki tárgyaláson tájékoztatta az örökhagyó házastársát és az alperest, hogy a becsatolt öröklési szerződés alakilag aggályos, mert a több lapból álló öröklési szerződésen a tanúk aláírása csak az utolsó lapon szerepel. Az első hagyatéki tárgyalást követően az alperes tájékoztatta dr. L. E. ügyvédet, aki a közjegyzői iratokhoz becsatolta az öröklési szerződés egy olyan példányát, amelynek mindhárom oldalát aláírták a tanúk is.
- [4] A közjegyző a következő hagyatéki tárgyalásra megidézte a felpereseket is. A felperesek indítványára elrendelte az öröklési szerződésnek a földhivatali bejegyzés alapjául szolgáló példányai másolatának a beszerzését. Az illetékes földhivatal 2011. július 21-én megküldte a közjegyzőnek a bejegyzés alapjául szolgáló öröklési szerződés hiteles másolatát, amelyről megállapítható, hogy az okiraton a tanúk aláírása csak a 3. oldalon szerepel. A közjegyző a 2011. szeptember 19-ére kitűzött hagyatéki tárgyaláson az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal szerződéses öröklés jogcímén az örökhagyó gyermeke, az alperes részére adta át.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperesek keresetükben kérték annak a megállapítását, hogy a 2009. január 7-én kelt öröklési szerződés érvénytelen.
- [6] Arra hivatkoztak, hogy mind a földhivatalhoz, mind az első hagyatéki tárgyalásig benyújtott öröklési szerződés 1. és 2. oldalán nem volt fellelhető a tanúk aláírása, ezért az öröklési szerződés érvénytelen. Utaltak arra, hogy miután a közjegyző tájékoztatta az alaki hibáról a szerződéses örökös, csak akkor került benyújtásra az öröklési szerződésnek egy olyan példánya, amelyen már mindkét tanú aláírása szerepel az öröklési szerződés mindegyik oldalán. Ennek érvényességét azonban vitatták, mert álláspontjuk szerint az öröklési szerződés kizárólag egyféle módon jöhetett létre, annak több verziója érvényesen nem keletkezhetett.
- [7] Állították, hogy az okirati tanúk a szerződés 1. lapját nem írták alá, a lábrészben csak az örökhagyó, az örökös és az ellenjegyző ügyvéd szerepel aláíróként, a tanúk nincsenek az első két lapon feltüntetve, és hely sincs kialakítva az ő aláírásuknak. Ezzel szemben a 3. oldalon mind a szerződő felek, mind az ellenjegyző ügyvéd, mind pedig a tanúk számára hely van kialakítva az aláíráshoz. Hivatkoztak arra is, hogy szabad szemmel is jól látszik, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd által becsatolt öröklési szerződésen dr. Gy. K. B. okirati tanú aláírását az 1. lapon más tintával írta, az jóval élénkebb színű, mint a 3. oldalon, és ez azt bizonyítja, hogy ez az aláírás évekkel később került az okiratra, mind ahogy az okirat keletkezett.
- [8] Az alperes kérte a kereset elutasítását.
- [9] Arra hivatkozott, hogy az öröklési szerződésnek több olyan példánya is rendelkezésre áll, amelyen az okirat mindegyik oldalát a szerződő felek mellett a tanúk is aláírták.

Az első- és másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította.
- [11] Tényként állapította meg, hogy az öröklési szerződés két lapból, három oldalból áll, és az öröklési szerződés több példányán az okirati tanúk aláírása csak a 3. oldalon található, továbbá, hogy ilyen példány került becsatolásra először a hagyatéki eljárásban, és a földhivatalhoz is. Rámutatott, hogy a hagyatéki eljárás során azonban az okiratot szerkesztő és ellenjegyző ügyvéd fellelte az öröklési

szervződés olyan példányát, amelyik mindegyik oldalán szerepel a tanúk aláírása. Érvélese szerint a szervződés érvényességéhez elegendő, ha egy érvényes példány rendelkezésre áll.

- [12] Az elsőfokú bíróság okfejtése szerint a tanúvallomások egybevetése alapján megállapítható volt, hogy a perbeli öröklési szervződés keltének napján mind a szervződő felek, mind pedig az okirati tanúk és az ellenjegyző ügyvéd is aláírta az öröklési szervződés egy példányát. Mivel egy alakilag érvényes öröklési szervződés rendelkezésre áll, ezért a felperesek arra irányuló bizonyítási indítványát, hogy a bíróság szakértő segítségével állapítsa meg: az okirati tanúk aláírása a szervződés 1. és 2. oldalán nem az öröklési szervződés megkötésével egyidejűleg, hanem azt követően került rá, nem vezetett eredményre. Szerinte abból, hogy az okirati tanúk az aláírásuknál esetleg nem ugyanazt a tollat használták, következtetést levonni nem lehetett, mert a tanúk vallomása alapján nem zárható ki, hogy az aláírásuk közben esetleg tollat cseréltek.
- [13] Az elsőfokú bíróság H. H. igazságügyi írás és grafológus szakértő szakvéleménye alapján arra a következtetésre jutott, hogy írásszakértői módszerrel nem állapítható meg, hogy az öröklési szervződésen lévő két tanú aláírása a szervződő felek aláírásához, illetve a szervződés keltéhez képest egy időben, vagy esetleg időbeli eltéréssel keletkezett. Utalt rá, hogy a felperesek indítványozták a validitás-vizsgálatot, azonban ahhoz az okirati tanúk nem járultak hozzá. Szerinte ezt a körülményt önmagában az alperes terhére értékelni nem lehet.
- [14] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy az örökhagyó és az alperes között 2009. január 7-én létrejött öröklési szervződés érvénytelen.
- [15] Érvélese szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy az öröklési szervződést az okiratszerkesztő ügyvéd 2009. január 8-án négy eredeti példányban nyújtotta be a földhivatalhoz, a benyújtott okiratok 1. és 2. oldalán a tanúk aláírása nem szerepelt. Ebből levonható az a következtetés, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd az okiratok fogyatékoságát nem észlelte. Utalt arra is, hogy a szervződés egy-egy eredeti példánya a szervződést kötő felek, valamint az örökhagyó házastársa birtokában volt, e példányok közül azonban alakilag megfelelő szervződéspéldány nem került elő az eljárás során.
- [16] A másodfokú bíróság kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a célzott joghatás kiváltására, az elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésére a földhivatalba benyújtott eredeti öröklési szervződések alaki hibában szenvedtek, és a szervződéskötő feleknél lévő példányok közül sem került elő alakilag megfelelő. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a perbeli okirat szerkezetének értékelését. Az öröklési szervződés 1. és 2. oldalának alján előrenyomtatottan szerepel az örökhagyó, az örökös, valamint az okiratszerkesztő ügyvéd neve, illetőleg e fölött az örökhagyó, az örökös és az ügyvéd aláírása. Az 1. és a 2. oldal alján, ezen aláírások alatt olvasható a szöveg lezárásaként a felirat: „K.S. és K. B. öröklési szervződés”. Az okirat 3. oldalán a szervződés szövege és a dátum alatt előrenyomtatottan szerepel az örökhagyó és az örökös neve, illetőleg ezek felett az aláírásuk. Ezt követően a szervződés és az aláírás szövegét egy záradék követi, amely alatt előrenyomtatottan szerepel a K. S. örökhagyó házastárs, illetőleg K. S.-né örökhagyó házastárs felirat, és e felett az aláírások. Ezt követően előrenyomottan szerepel az „Előttünk mint tanúk előtt” szöveg, név, lakcím, illetőleg a két tanú aláírása és lakcíme, kézírással, majd szintén előrenyomottan a „Jelen szervződést készítettem és ellenjegyzem”, valamint a dátum és az okiratszerkesztő neve és címe szövegezés, továbbá az okiratszerkesztő ügyvéd szignója. Ezen szöveg alatt az oldal lezárásaként az oldal alján szintén szerepel, hogy „K. S. és K. B. A. öröklési szervződés”. Ehhez képest a hagyatéki eljárásban benyújtott alakilag aggálytalannak tűnő példány 1. és 2. oldalán a zárás alatti mintegy 1,5 cm-es helyen előrenyomott szövegezés nélkül szerepel a két tanú aláírása és lakcíme. Érvélese szerint mindebből az tűnik ki, hogy míg a szervződés 3. oldalán a tanúk aláírásának megfelelő helyet alakítottak ki és gépírással szerepel az „Előttünk mint tanúk előtt”, illetőleg „név, lakcím” szövegezés is, addig az 1. és a 2. oldalon a tanúk aláírásának nem volt megfelelő helye, illetőleg az az oldalt lezáró szöveg alá került.

- [17] A tanúvallomások értékelése során a másodfokú bíróság figyelemmel volt arra, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd elfogulatlan tanúnak nem tekinthető, hiszen érdekelt abban, hogy az általa szerkesztett okirat alaki hibában ne szenvedjen. Ezt meghaladóan az alakilag fogyatékos szerződéspéldányok nagy számára tekintettel nyilvánvalóan nem lehetséges az, amit a tanú előadott, hogy a hagyatéki eljárásban azért nyújtottak be egy érvénytelen példányt, mert az alperes édesanyjához egy olyan szerződéses példány került, amiről az aláírás lemaradt.
- [18] Okfejtése szerint helyesen hivatkoztak a felperesek arra, hogy a földhivatalhoz benyújtott négy, valamint a szerződő felekhez került három példány 1. és 2. oldaláról hiányzott a tanúk aláírása, tehát összesen 28 aláírás maradt le, amely nem magyarázható a véletlennel vagy figyelmetlenséggel. Hivatkozása szerint az okirati tanúk közül dr. E. T. A. korábban dr. L. E. ügyvédjelöltjeként dolgozott. A tanú akként nyilatkozott, hogy amely szerződéspéldányok előtte aláírásra kerültek, annak minden oldalát tanúként aláírta. A tanú vallomása azonban nyilvánvalóan ellentétben áll a ténnyel, hogy több olyan példány volt, amelynek nem mindegyik oldala volt aláírva. Utalt arra is, hogy dr. Gy. K. B. tanúvallomásában úgy nyilatkozott, hogy nem emlékszik arra, hogy tanúként mindegyik példány mindegyik oldalát aláírta. A tanú tehát az aláírás körülményeiben bizonytalan volt, és nem zárta ki egyértelműen, hogy a szerződéseket utólag írta alá.
- [19] A bizonyítékok együttes mérlegelése alapján a másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a fenti körülményeket okszerűtlenül mérlegelte, a bizonyítékok egybevetéséből levonható helyes következtetés az, hogy a szerződés aláírásának napján az okirati tanúk a szerződés 1. és 2. oldalát nem írták alá, ezért az öröklési szerződés érvénytelen.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [20] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely - tartalma szerint - annak hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyó határozat meghozatalára irányult.
- [21] Arra hivatkozott, hogy a bizonyítékokat a másodfokú bíróság a Pp. 206.§ (1) bekezdésébe ütköző módon okszerűtlenül értékelte, ítélete indokolásában kiragadott mondatokat azok szöveggörnyezetéből, és azokat a maguk hiányos módján értékelte. A felek egybehangzóan adták elő azt is, hogy nem emlékeznek arra, hogy az okiratból hány példány készült és hányszor írták alá, de arra határozottan emlékeztek, hogy utólagos aláírásra nem került sor. Szerinte téves a másodfokú bíróságnak az az érvelése, hogy a felperes tényállítását támasztja alá az is, miszerint az okiraton az első két oldalon a tanúaláírások helye nem volt kialakítva, mert erre vonatkozóan nincs jogszabályi előírás, másrésről számos esetben fordul elő, hogy az okiratok első oldalain nincs kialakítva az aláírási hely.
- [22] Kifejtette azt is, hogy az eljárás során kirendelt szakértők egybehangzóan állították, hogy még valószínűségi szinten sem lehet megállapítani az íróanyagok papírlapra kerülésének az idejét.
- [23] Ismételten utalt rá, hogy a bizonyítási eljárás során a kihallgatott tanúk egybehangzóan adták elő, hogy a szerződés több példányban készült, és a szerződés aláírása során jelen voltak a szerződő felek, az okirati tanúk, az ellenjegyző ügyvéd és az örökhagyó felesége is.
- [24] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [25] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [26] A Pp 270.§ (2) bekezdésének a Pp. 275.§ (3) bekezdésével való összevetéséből adódó helyes értelmezése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésének nincs helye. A jogerős ítéletnek a Pp. 206.§ (1) bekezdésébe ütköző jogszabálysértő módja csak akkor állapítható meg, ha az ügyben eljáró bíróság a bizonyítékok egybevetése során a logika szabályaival

nyilvánvalóan ellentétes jogi következtetést vont le. Az adott ügyben ez nem volt megállapítható.

- [27] Tény, hogy az alperes jogi képviselője az elidegenítési és terhelési tilalom tényének feljegyzése iránti kérelemhez a perbeli öröklési szerződés négy olyan példányát csatolta, amelyen a tanúk annak nem mindegyik lapját írták alá. Az is tény, hogy a szerződés megkötése után a szerződésnek a felek rendelkezésére álló példányai szintén alaki hibában szenvedtek, mert a tanúk azokon is csak az egyik lapot írták alá. Az is megállapítható volt, hogy csak akkor került elő a szerződés egy olyan példánya, ahol a tanúk azt annak minden oldalán aláírták, amikor az alperes az okiratszerkesztő ügyvédnek jelezte, hogy arra azért van szükség, mert a hagyatéki eljárásban rendelkezésre álló szerződés példányon a tanúk aláírása nem szerepel mindegyik lapon, és a közjegyző az ezzel kapcsolatos aggályát a szerződéses örökös tudomására hozta.
- [28] Helytállóan értékelte az ítélet tábla az okirat szerkezeti kialakítását is.
- A másodfokú bíróság helyesen tulajdonított jelentőséget annak, hogy a szerződés 1. lapján a tanúk aláírására szolgáló részt nem tüntettek fel, annak ellenére, hogy egyébként a szerződő felek aláírásához szükséges rész oly módon lett kialakítva, hogy nevük az aláírási hely alatt szerepelt.
- [29] Az is tényként megállapítható volt, hogy mind dr. L. E., mind pedig dr. E. T. A. vallomása valótlan állításokat tartalmazott. Dr. L. E. tanúvallomásában annak ellenére állította, hogy a szerződés mindegyik példányán a tanúk annak mind a két lapját aláírták, és egyébként ő ilyen példányt nyújtott be a földhivatalhoz, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján ez az állítás nyilvánvalóan valótlanak bizonyult. Hasonlóképpen valótlan állításokat tartalmaz dr. E. T. A. vallomása, aki kihallgatása során azt nyilatkozta, hogy az elé kerülő példányokat mindegyik oldalon aláírta. Az ítélet tábla helyesen vonta a mérlegelés körébe azt a körülményt is, hogy a földhivatalhoz benyújtott és a feleknél maradt okiratokról összesen 28 aláírás hiányzott, ami nem lehet véletlen vagy figyelmetlenség eredménye.
- [30] Mindezek alapján - szemben az elsőfokú bírósággal - nem volt okszerűtlen a másodfokú bíróságnak az a következtetése, hogy a szerződés megkötésekor a két tanú az öröklési szerződés egyetlen példányán sem írta alá annak mind a két oldalát.
- [31] A kifejtettek alapján a Kúria a jogszabálynak mindenben megfelelő jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [32] Az alperes pervesztes lett, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles a felperesek felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni, amely a jogi képviselőjük munkadíjából áll. A Kúria az őket képviselő ügyvéd munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel állapította meg.
- [33] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 80.§ (1) bekezdés f) pontja alapján az alperes a lerótt illetékből tévesen megfizetett 2700 forint visszatérítését kérheti. Az erre vonatkozó határozatot az elsőfokú bíróság küldi meg az alperes lakóhelye szerint illetékes állami adóhatóságnak az Itv. 81.§ (2) bekezdésének megfelelően.
- [34] A Kúria a határozatát a Pp. 274.§ (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2017. május 3.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró,
Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró

Dr.